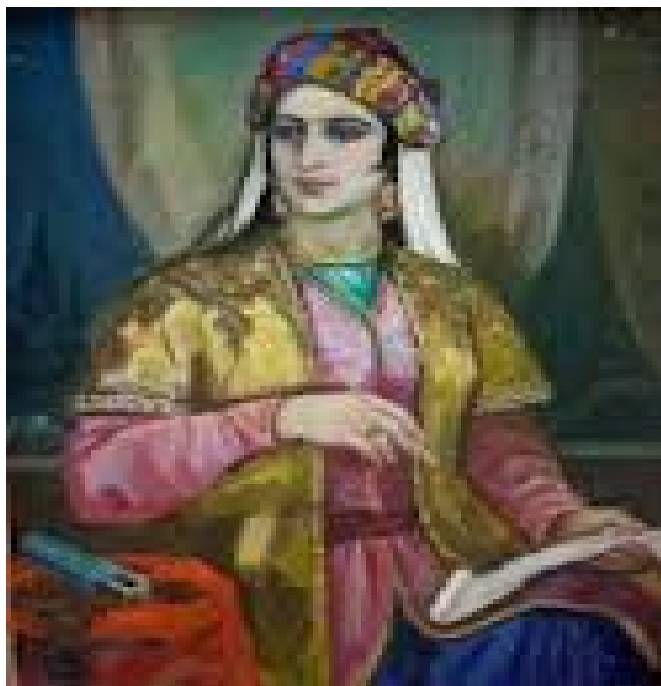

Məhsəti Gəncəvi - 900

Şərq şeirinin ilahəsi

Biblioqrafik göstərici

Sumqayıt - 2013

M ü n d ər i c a t

I. Məhsəti Gəncəvinin yaradıcılığının 900 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı	2
II. Məhsəti Gəncəvinin həyat və yaradıcılığı haqqında məlumat	3
III. ƏSƏRLƏRİ	7
3.1. KİTABLAR	7
3.2. MƏCMUƏLƏRDƏ VƏ DÖVRI MƏTBUATDA ÇAP OLUNMUŞ ƏSƏRLƏRİ	7
IV. MƏHSƏTİ GƏNCƏVINİN HƏYAT VƏ YARADICILIĞI HAQQINDA	8
4.1. KİTABLAR	8
4.2. DÖVRI MƏTBUATDA ÇAP OLUNMUŞ MƏQALƏLƏR	9
4.3. DÖVRI MƏTBUATDA ÇAP OLUNMUŞ RESENZİYALAR	12
V. MƏHSƏTİ GƏNCƏVİYƏ HƏRS EDİLMİŞ ƏSƏRLƏR	13

I

**MƏHSƏTİ GƏNCƏVINİN YARADICILIĞININ 900 İLLİK
YUBILEYİNİN KEÇİRİLMƏSİ HAQQINDA AZƏRBAYCAN
RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN
SƏRƏNCAMI**

Zəngin ənənələrə malik çoxəsrlik Azərbaycan poeziyasının tanınmış nümayəndəsi Məhsəti Gəncəvinin ədəbiyyatımız tarixində özünəməxsus yeri vardır. Onun yaratdığı söz sənəti nümunələri insanı ucaldan yüksək bəşəri duyğular, nikbin ruh və dərin lirizmlə səciyyələnərək geniş şöhrət tapmış, sonrakı dövrlərdə bədii zövqün formalaşmasına mühüm təsir göstərmişdir. Şairənin ədəbi şəxsiyyəti yaradıcı Şərq qadınının fikir və mənəvi azadlığının parlaq təcəssümü kimi Qərb şərqşünaslarının əsərlərində çox yüksək dəyərləndirilmişdir. Məhsəti Gəncəvinin yaradıcılığının 900 illik yubileyi YUNESKO-nun görkəmli şəxsiyyətlərin və əlamətdar hadisələrin qeyd olunması proqramına daxil edilmişdir.

Azərbaycan poeziyasının inkişafına töhfələr vermiş şairə Məhsəti Gəncəvinin yaradıcılığının 900 illik yubileyinin qeyd olunmasını təmin etmək məqsədi ilə, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyəti ilə birlikdə, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin təkliflərini nəzərə almaqla, Məhsəti Gəncəvinin yaradıcılığının 900 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirlər planını hazırlayıb həyata keçirsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 yanvar 2013-cü il.

II

MƏHSƏTİ GƏNCƏVINİN HƏYAT VƏ YARADICILIĞI HAQQINDA MƏLUMAT

*Məhsəti xanım Azərbaycan xalqının mənəvi aləminin
bəşəriliyini, böyüklüyünü və insanpərvərliyini tərənnüm edən
görkəmli söz sərrafıdır.*

Heydər Əliyev

Azərbaycanın intibah tarixində xüsusi yeri olan, qədim və zəngin milli - mədəni dəyərlərə malik Gəncə şəhərinin dünyaya bəxş etdiyi Şeyx Nizami, Əbül-Üla Gəncəvi, Ömər Gənci, Qivami Gəncəvi kimi dahilər sırasında ilk məşhur Şərq şairi, mütəfəkkiri, ilk şahmatçı qadın, ilk görkəmli musiqiçi qadın, ilk bəstəkar Məhsəti Gəncəvinin özünə məxsus yeri vardır.

Məhsəti Gəncəvi təqribən 1089- cu ildə Gəncə şəhərində doğulmuş, ömrünün sonuna kimi burada yaşamışdır. Tədqiqatçıların verdiyi məlumata görə, onun əsil adı Mənicə idi. Məhsəti adını isə özünə təxəllüs kimi götürmüşdü.

Məhsəti yaxşı təhsil almış və bir çox şəhərlər və vilayətlərdə olmuşdur: Rum, Mərv, Bəlx, Nişapur, Herat, Xoracan, İraq, Zuzən, Arran və s.

Bir müddət o, böyük Sultan Səncərin sarayında yaşamış, orada keçirilən ədəbi məclislərdə iştirak etmişdir. Bu məclislərdə mütləq cənqdə, udda, bərbəddə, əbrişimdə, neydə və təmburda musiqi ifa olunarmış. Deyilənə görə, Sultan Səncərin diqqətini onun gözlənilmədən yağan qar haqqında bədahətən söylədiyi bir rübai çəkmişdir: “Göylər sənə gümüşü xalça göndərib ki, atının nalı bulanmasın”. Sultan bu rübaini eşitdikdən sonra şairəni “Mə-histi” (“Ən böyük”) adı ilə mükafatlandırmış və onu öz yaxın əhatəsinə qəbul etmişdi. Məhsəti Sultan Səncənin sarayından qayıtdıqdan sonra otuz ilə yaxın doğma Gəncədə məsləkdaşları, dost və tanışları içərisində yaşamış, yazıb yaratmışdır.

Böyük şairənin həyatı barədə məlumatlara əsasən, əlyazma nüsxələri Azərbaycan əlyazmalar İnstitutunda və Londonda saxlanılan XIII əsrə aid edilən “Məhsəti və Əmir Əhməd” dastanından götürülmüşdür.

Məhsəti Gəncəvinin əldə olan əsərləri başlıca olaraq rübailərdir.

Ancaq əsərlərindən bəlli olur ki, şairə tək-cə rübai deyil, XII yüzillikdə geniş yayılmış məhəbbət və ictimai mövzulu qəzəllər də yazmışdır. Şairənin qəzəllər deməsini onun aşağıdakı rübaisi də aydın göstərir

Səndə rahatlanır bütün yaranan,
Yox məşuq demirəm, sən bir məəbudsan
Qəzəldə xətti-xal adını çəksəm,
Bəhanədir, qəsdim tək sənsən inan!

Bu günə kimi Məhsətinin yalnız bir bütöv qəzəli, bir neçə qəzəlindən parçalar və 200 yaxın rübaisi üzə çıxmışdır.

Məhsəti Gəncəvinin ilk şeirləri başlıca olaraq məhəbbət mövzusunda yazılan rübailərdən ibarətdir. Bu rübailərdə sadəlik, şəh ruhi insan şəxsiyyətinə, onun böyüklük və ucalığına inam başlıca cizgilərdəndir.

Şairə insanı - onun böyüklüyünü, vüqarını, gözəlliyini tərənnüm edir, həm də insan gözəlliyi Məhsəti şeirində onun insan səadəti haqqında arzuları ilə səsleşir:

Pərilər, hurilər xəcil üzündən,
Üzün işıqlıdır ilıqdır Gündən.
Hamı arzulayır görsün üzünü,
Göz yaşı qoy uzaq olsun gözündən.

Məhəbbət mövzusu Məhsəti xanımın yaradıcılığının baş mövzusu olmuşdur. Odur ki, XII yüzillikdə rübai janrında məhəbbəti inandırıcı və fəlsəfi çalarlarla tərənnüm etməkdə Məhsəti birincilərdən olmuşdur.

Məhsəti son dövr yaradıcılığında qocalıqdan şeirlər yazsa da, ruhdan düşməmiş, bu kimi rübai və qəzəllərində də özünə sadıq qalmış, nikbin olmuşdur. Bu qəzəlini şairənin ölümünün yaxınlaşdığını duyduğu anlarda yazdığını düşünmək olar.

Həmişə gül üzde bu tərəvət sənə qalmaz,
Həm xəstə ürək, can kimi dövlət sənə qalmaz.
Mən gül üzünü bağda tərəvət gülü sandım,
Yarpağını tökər, güldən əlamət sənə qalmaz.
Dünyaya görə sən nə qədər söykənəcəksən?
Ruhun uçar, axırda əmanət sənə qalmaz.
Bircə göz açınca bu qədər naz olar, ey gül?
Eşqindəki, hüsnündəki şövkət sənə qalmaz.

Məhsəti Gəncəvinin bədii yaradıcılığı XII yüzillikdəki Azərbaycan şeirinin inkişaf tarixində ayrıca yer tutur. O, dövrünün qabaqcıl intibah ideyalarını tərənnüm etdiyi kimi, əsərlərinin bədii xüsusiyyətləri ilə də yeni, gözəl və təkrarolunmazdır.

Məhsəti, bütün yaradıcılığında Aərbaycan el ədəbiyyatından, xalq bədii ifadə və məsəllərdən, təşbeh və istiarələrdən bol-bol istifadə etmiş, təşbehin ən gözəl nümunələrini yaratmışdır. Məhsəti bənzətmələri öz gözəlliyi və bədiiliyi ilə orijinal və çox çeşidlidir. Bu böyük söz ustasının yaradıcılığının daha dərinədən öyrənilməsi Azərbaycan və dünya ədəbiyyatı üçün böyük bir ərimə sayılır.

Azərbaycan ədəbiyyatının parlaq nümayəndələrinin əsərlərində onun adına təsadüf olunur. Məhsəti bəzən Dəbir deyə xatırlanır. XII-XIII əsrlərdə yaşamış görkəmli İran şairi Fəridəddin Əttar “İlahinamə” poemasında Məhsətiyə həsr etdiyi hekayəni belə başlayır:

O təmiz gövhərli Məhsəti Dəbir,
Olmuşdu Səncərlə dil bir, könül bir,
Camalı deyildi ay kimi parlaq,
Qəldən bağlanmışdı, şah ona ancaq....

Azərbaycan xalqı öz böyük şairəsinin yaradıcılığını və yüksək şəxsiyyətini dəyərləndirərək ona doğma şəhəri olan qədim Gəncədə abidə ucaltmışdır. Onun adına ayrıca muzey və məktəblər açmışdır. Məhsəti yaradıcılığından Azərbaycanın qadın şairləri Xurşid Banu Natəvan, Heyran xanın Dünbülü, Aşıq Pəri, Kəminə xanım, Pərvin xanım Etisaminin yaradıcılığına doğru uğurlu və işıqlı bir yol açmışdır. Məhsəti Gəncəvi yalnız Azərbaycan ədəbi məktəbini deyil, dünya ədəbi fikrini mənalı söz inciləri ilə bəzəyən böyük söz ustalarından biri olmuşdur.

Məhsəti Gəncəvinin həyat və yaradıcılığı hələ şairənin öz sağlığında diqqəti cəlb etmiş, şəxsiyyəti əfsanəviləşdirilmiş, həyatı və ictimai fəaliyyəti haqqında XIII əsrin sonunda Məhəmməd Gövhəri “Məhsəti və Əmir Əhməd” dastanını yaratmışdır. XIV əsr təzkirəçilərindən Həmdullah Mustovi Qəzvin “Tarixə-qozidə” əsərində “Həft iqlim”, Dövlətşah Səmərqəndinin “Təzkirətüş-şüəra” əsərlərin şair haqqındakı məlumatları genişləndirilmişdir. Məhsətinin daha geniş araşdırılması işi XX yüzilliyin 50-60-cı illərində başlanmışdır. Çağdaş qadın şairlərimizdən Nigar Rəfibəyli Məhsəti rübailərindən yüksək sənətkarlıqla tərcümələr etmişdir. Azərbaycan alimlərindən Xəlil Yusifov və Rəfael Hüseynov Məhsəti yaradıcılığı ilə bağlı tədqiqat işləri aparmışlar.

İranda şairənin ayrı-ayrı kitabxanalarda əlyazma şəklində olan əsərləri toplanmış, 1960- cı illərin əvvəllərində divanı tərtib edilmişdir. Avropa ölkələrində də məhsətişünaslıq müəyyən inkişaf yolu keçmiş, 1967- ci ildə alman alimi Erits Mayer “Die SHONE Mahsati” (“Gözəl Məhsəti”) adlı önəmli bir əsər yazmışdır.

Bu gün Məhsəti yaradıcılığının tədqiqi yönündə yeni araşdırmalar aparılır, monaqrafiyalar yazılır.

Bütün bunlardan sonra demək olr ki, XII yüzillikdə dünyanın heç bir xalqının ədəbiyyatında “ Məhsəti qüdrətli, Məhsəti səviyyəli və Məhsəti istedadlı bir qadın şair görünür. Məhsəti yaradıcılığı məhəlli çərcivələri vurub keçən, bəşərin malı olan, sənət inciləri qələmə alan bir sənətkar kimi dünya ədəbiyyatındakı ən üstün şairlərdəndir”. Həm klassik, həm də müasir olan Məhsəti Gəncəvi Şərq şeirinin gəncəli ilahəsi idi....

Ulu öndər Heydər Əliyevin 1972-1975-1980-ci illərdə xüsusi qərarları ilə Azərbaycan intibahının parlaq nümayəndəsi Məhsəti Gəncəvinin rübailəri təkcə azərbaycan dilinə deyil, ingilis, italyan, alman və fransız dilinə tərcümə edilmişdir. Bununla yanaşı 1980-ci ildə doğma yurdu Gəncə şəhərində heykəli ucaldılmışdır. Məhsətinin adına Gəncə şəhərində möhtəşəm Mədəniyyət evinin inşasına başlanmış, ən nəhayət Azərbaycan şairəsi və mütəfəkkiri Məhsəti Gəncəvinin 900 illik yubileyinin YUNESKO tərəfindən 29.10.2012-ci il tarixli qərarı ilə qeyd olunması şairənin zəngin irsinə verilən dəyərdir. Şairənin 900 illik yubileyi münasibətilə məşhur ingilis tədqiqatçısı Paul Smitsin Məhsəti Gəncəviyə həsr olunmuş 6 monoqrafiyası da ölkəyə gətirilərək tərcümə və nəşr edilmişdir.

III

ƏSƏRLƏRİ:

3.1. KİTABLAR

1. **Rübailər** / Tərc. edən N. Rəfibəyli, X. Yusifli. - B.: Lider nəşriyyatı, 2004.- 144s.
2. **Rübailər** / Tərc. edən N. Rəfibəyli. - B.: Gənclik nəşriyyatı, 1981. – 44 s.
3. **Rübailər** / Tərc. edən N. Rəfibəyli. - B.: Azərnəşr, 1975. - 72 s.
4. **Rübailər** / Tərc. edən N. Rəfibəyli. - B.: Azərnəşr, 1961. - 72 s.

**3.2. MƏCMUƏLƏRDƏ VƏ DÖVRI MƏTBUATDA
ÇAP OLUNMUŞ ƏSƏRLƏRİ**

5. **Rübailər** / Tərc edən N. Rəfibəyli, Ə. Vahid // Azərbaycan klassik ədəbiyyatından seçmələr. 3 c-də. C. 1. - B.: Şərq-Qərb, 2005. - S. 312-335.
6. **Rübailər** // Az söylə söz söylə. - B.: Maarif, 1992. - S. 102-103.
7. **Rübailər** / Tərc edən N. Rəfibəyli // Azərbaycan qadın şairləri antologiyası. - B.: Avrasiya- Press, 2005. - S. 12-19.
8. **Rübailər** // Gəlimli, gedimli dünya... - B.: Gənclik, 1979. - S. 97.
9. **Rübailər** / Tərc edən N. Rəfibəyli // Xaqani, Nizami, Füzuli, Məhsəti və başqaları. Seçilmiş əsərləri. - B.: Gənclik, 1987. - S. 323-350.
10. **Rübailər** /Tərc edən M. Sultanov //Rübailər aləmində. - B.: Azərnəşr, 1989. –S. 20-39.
11. **Rübailər** // Sevdiiyim şeirlər. 2 c - də. C. 1. - B.: Gənclik, 1978. - S. 16-20.
12. **Rübailər** /Tərc edən Ə. Vahid və başqaları // VII - XII əsrlər Azərbaycan şeiri. 20 c- də. C. 2. - B.: Elm, 1989. - S. 358-384.
- * * *
13. **Rübailər** // Azərbaycan. - 2006. - № 4. - S. 3-5.
14. **Rübailər** // Ədəbiyyat və incəsənət. - 1975. - 27 dekabr. - S.16.

IV

IV. MƏHSƏTİ GƏNCƏVINİN HƏYAT VƏ YARADICILIĞI HAQQINDA

4.1. KITABLAR

15. **Ağsaqqallıq. Ağbirçəklik** : [Məhsəti Gəncəvinin zəngin daxili aləmi, uzaqgörənliyi, məşəqqətlərə sinə gəlməsi və el anası kimi tanınması haqqında] // Azərbaycan etnoqrafiyası. 3 c-də. C. 3. - B.: Şərq- Qərb. 2007. - S. 130 - 131.

16. **Ədəbiyyat** : [XII əsrdə yaşamış Azərbaycan şairəsi Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Azərbaycan etnoqrafiyası. 3 c-də. C. 3. B.: Şərq - Qərb, 2007. - S. 307 - 308.

17. **Mənisə xatın Məhsəti Gəncəvi** : (491-584/1098-1188): [XII əsrin görkəmli Azərbaycan şairəsi Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi. 6 c-də. C. 2. - B.: Elm, 2007. - S. 368-385.

18. **VII - XII əsrlərdə Azərbaycan ədəbiyyatı** : [XII əsrdə yaşamış şairə Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi. 3 c-də. C. 1. - B.: Azərbaycan, SSR EA - sı nəşriyyatı, 1960. - S. 81-83.

19. **Ədəbiyyat** : [XII əsrdə yaşamış şairə Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Azərbaycan Milli Ensiklopediyası. - B.: Azərbaycan Milli Ensiklopediyası, 2007. - S. 737.

20. **Məhsəti Gəncəvi** : [XII əsrdə yaşamış Azərbaycan şairəsi Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası. 10 c-də. C. 6. - B.: Azərbaycan Sovet Ensiklopediyasının Baş Redaksiyası, 1982. - S. 542.

21. **XI - XIII əsrin əvvəllərində Azərbaycan mədəniyyəti. Ədəbiyyat** : [XII əsr Azərbaycan poeziyasının görkəmli nümayəndəsi şairə Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Azərbaycan tarixi. 7 c- də. C. 2. - B.: Elm, 2007. - S. 534 - 535.

22. **Məhsəti xanım Gəncəvi**: [XII əsrdə yaşamış şairə Məhsəti Gəncəvi haqqında maraqlı əhvalat] // Azərbaycan yazıçılarının həyatından dəqiqələr. - B.: Gənclik, 1979. - S. 21-22.

23. **Məhsəti Gəncəvi** : [XII əsr Azərbaycan şairəsi Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Cəfərov T. Məktəblinin ədəbiyyat lüğəti. - B.: "Ayna Mətbu evi", 2007. - S. 117-118.

24. **Yusifli, X. Rəvayətlər dumanı arxasından boylanın sənətkar**: [XII əsrdə yaşamış şairə Məhsəti Gəncəvinin yaradıcılığı haqqında]. // Gəncəvi M. Rübailər. - B.: Lider Nəşriyyatı, 2004. - S. 4 - 40.

25. **Hüseynov, R. Məhsəti necə varsa** : [Kitabda XII əsr Azərbaycan şairəsi Məhsəti Gəncəvinin həyat və yaradıcılığından bəhs edilir] - B.:Yazıçı, 1989. - 336 s.
26. **Azərbaycan mədəniyyətinin başlıca inkişaf istiqamətləri** : [Məhsəti Gəncəvi haqqında qısa məlumat] // Qasimov X. Orta əsrlərdə Azərbaycan mədəniyyət. – B.: Aspoliqraf, 2008. - S.128.
27. **Məhsəti Gəncəvi** : [XII əsrdə yaşamış şair Məhsəti Gəncəvinin yaradıcılığı haqqında] // Gəncəvi M. Rübailər aləmində. - B.: Azərnəşr, 1989. - S. 18-19.
28. **Məhsəti Gəncəvi** : [XII əsr Azərbaycan şeirinin görkəmli nümayəndəsi Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Səfərli Ə., Yusifli X. Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi. - B.: Ozan, 2008. - S. 103- 118.
29. **Məhsəti Gəncəvi** : [Məhsəti Gəncəvinin yaradıcılığı haqqında] // Səfərli Ə., Yusifli X. Qədim və orta əsrlər Azərbaycan ədəbiyyatı. - B.: Maarif, 1982. – S. 59-65.
30. **Məhsəti Gəncəvi** : [Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Tərbiyyət M. Danışməndani - Azərbaycan. - B.: Azərnəşr, 1987. - S. 220.
31. **Məhsəti Gəncəvi** : [Şairə Məhsəti Gəncəvi haqqında]. // “Varlıq” ensiklopedik toplusu. - B.: Zaman, 1998. - S. 205.

4.2. DÖVRI MƏTBUATDA ÇAP OLUNMUŞ MƏQALƏLƏR

32. **Məhsəti Gəncəvinin yaradıcılığının 900 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı** // Azərbaycan. - 2013. – 17 yanvar. - S. 1.

* * *

33. **“ Məhsəti Gəncəvi nəğmələri”** : [Görkəmli Azərbaycan şairəsi Məhsəti Gəncəviyə həsr olunmuş eyniadlı kitab haqqında] Mədəniyyət. - 2013. - 13 sentyabr. - S. 11.
34. **Qafarlı, V.** Məhsəti Gəncəvi obrazı Azərbaycan səhnəsində // Kaspi. - 2013. – 24-26 avqust. - S. 11.
35. **Qurbanəliyeva, S.** Məhsəti Gəncəvinin musiqi dünyası // Mədəni həyat. - 2013. - № 6. - S. 31-33.

36. **Nağısoylu, M.** Məhsəti Gəncəvi rübailərinin Təbriz nəşri // Ədəbiyyat qəzeti. - 2013. - 14 iyun. - S.3.

37. **Parisdə Məhsəti Gəncəvinin 900 illiyinə həsr olunmuş ədəbi- bədii mərasim keçirilmişdir** // Respublika. - 2013. - 4 iyun. - S. 3.

38. **Bakıda keçirilən Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun fransalı iştirakçıları Gəncədə Məhsəti Gəncəvinin yaradıcılığının 900 illiyinə həsr edilmiş yubiley tədbirində iştirak etmişlər** // Azərbaycan. - 2013. - 1 iyun. - S. 10.

39. **Pişnamazzadə, S.** Məhsəti Gəncəvi irsinə dövlət qayğısı // Respublika. - 2013. – 31 may. - S. 7.

40. **Əliyev, F.** Qədim Gəncə möhtəşəm yubiley ərəfəsindədir : [Görkəmli Azərbaycan şairəsi Məhsəti Gəncəvinin 900 illik yubileyi ilə bağlı Gəncədə görülmək yubiley tədbirləri haqqında] //Azərbaycan. - 2013. - 30 may. - S.10.

41. **Xəlilzadə, F.** Şərq şerinin gəncəli ilahəsi : [XII yüzilliyin görkəmli söz ustadlarından olan Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Azərbaycan. - 2013. - 25 may. - S.11.

42. **Əliyeva, S.** Məhsəti Gəncəvinin 900 illik yubileyinə həsr olunmuş poçt markası buraxılmışdır // Xalq qəzeti. - 2013. - 25 may. - S. 7.

43. **Əliyev, Ə.** Görkəmli Azərbaycan şairəsi Məhsəti Gəncəvinin 900 illiyi YUNESCO- da təntənə ilə qeyd olundu : [Azərbaycanın Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin və ölkəmizin YUNESCO yanındakı daimi nümayəndəliyində keçirilən təntənəli mərasim haqqında] //Ədəbiyyat qəzeti. - 2013. - 24 may. - S. 1; Mədəni həyat. - 2013. - № 6. - S. 24-25.

44. **Parisdə Məhsəti rüzgarı** : [Görkəmli şairə Məhsəti Gəncəvinin 900 illiyi YUNESCO -da qeyd olunub] //Mədəniyyət. - 2013. - 22 may. - S. 4.

45. **Muzeydə açılmış Məhsəti Gəncəvi güşəsindəki Gəncə xalçası diqqəti daha çox cəlb edir** : [AMEA-nın Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin foyesində orta əsr Azərbaycan şairəsi Məhsəti Gəncəviyə həsr olunmuş güşə haqqında] // Azərbaycan. - 2013. - 18 may. - S. 7.

46. **Əliyev, Ə.** Görkəmli Azərbaycan şairəsi Məhsəti Gəncəvinin 900 illiyi YUNESCO- da təntənə ilə qeyd olunmuşdur // Azərbaycan. - 2013. - 18 may. - S.7; Xalq qəzeti. - 2013. - 18may. - S. 8.

47. **Məhsətinin 900 illiyi qeyd olunacaq:** [Azərbaycanın YUNESCO-dakı baş qərargahında Şərq aləmində tanınan şairə Məhsəti Gəncəvinin 900 illiyi təntənəli şəkildə qeyd olunacaq] //Kaspi. - 2013. - 11-13 may. - S. 14.
48. **AMİ-nin Şamaxı filialında Məhsəti Gəncəvinin 900 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi-praktik konfrans** // Azərbaycan müəllimi. - 2013. - 19 aprel. - S. 5.
49. **Tanrıverdiyev, Y.** Məhsəti Gəncəvinin rübailərinə çəkilmiş miniatürlər Gəncəyə gətirildi // Ədəbiyyat qəzeti. - 2013. - 5 aprel. - S. 2.
50. **Kraliçadan Azərbaycana hədiyyə :** [İspaniya kraliçası, Yunan və Danimarka şahzadəsi Sofiyanın dahi Azərbaycan şairəsi Məhsəti Gəncəvinin 900 illiyi münasibətilə N. Gəncəvi Baynəlxalq Mərkəzinə hədiyyə etdiyi qədim miniatürlər haqqında] // Azərbaycan. - 2013. - 15 mart. - S.1.
51. **Məhsəti Gəncəvinin nadir əlyazmaları Azərbaycana gətiriləcək** // Ədalət. - 2013. - 28 mart. - S. 8.
52. **Yunisli, F. Həqiqi aşiq, yoxsa sənət qayğıkeşi?..:** [XII əsrdə yaşayıb-yaradan azərbaycanlı şairə Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Mədəniyyət. - 2013. - 1 fevral. – S. 15.
53. **Zümrüd.** Azərbaycanın ilk şairəsi - Məhsəti Gəncəvi // Səs. - 2013. - 18 yanvar. - S.12.
54. **Fərəcov, S. Müəmmalar arxasınca boylan sənətkar :** [XII əsrin böyük mütəfəkkir şairəsi Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Mədəniyyət. - 2013. - 16 yanvar. - S.15.
55. **Nağısoylu, M.** Məhsəti Gəncəvi rübailəri əlyazmalarda // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 30 noyabr. - S. 3.
56. **“Məhsəti Gəncəvi - 900”:** [Böyük mütəfəkkir şairə Məhsəti Gəncəviyə həsr olunmuş Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında keçirilən elmi konfrans haqqında] // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 30 noyabr. S. 3.
57. **Məhsəti Gəncəvini də oğurlayırlar? :** [Orta Asiya və İranın Azərbaycan şairi Məhsəti Gəncəvini öz şairi kimi qəbul etdirmək istəyinə AMEA Əlyazmalar İnstitutunun verdiyi cavab haqqında].// Ədalət. - 2012. - 29 noyabr. - S. 8.
58. **Zərbəliyev, C.** Söz sənətinin zərif dühası: Məhsəti Gəncəvi - 900 // Mədəniyyət. - 2012. - 28 noyabr. - S. 5.

59. **Fərəcov, S.** Məhsəti ömrünün gerçəkləri: [Şairə Məhsəti Gəncəvi haqqında].//Mədəniyyət. - 2010. - 20 oktyabr. S. 13.

60. **Şirəliyeva, G.** “Məhsəti” pyesi və onun səhnə təcəssümü : [Kəmalə Ağayevanın şairə Məhsəti Gəncəviyə həsr etdiyi “Məhsəti” pyesi və onun səhnə təcəssümü haqqında] // Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunun Xəbərləri. - 2005. - № 2. - S. 42-44.

61. **Əmrahoğlu, A.** Qocalmayan gözəl : [Rafael Hüseynovun “Məhsəti - necə varsa” monoqrafiyası haqqında] // Kommunist. - 1990. - 2 noyabr.

62. **Hüseynov, X.** Məhsəti Gəncəvinin adı və təxəllüsü // Azərbaycan SSR EA xəbərləri. Ədəbiyyat, dil və incəsənət seriyası. - 1989. - № 1. - S. 3 - 7.

63. **Hüseynov, R.** Məhsəti Gəncəvinin şəhraşubları // Azərbaycan SSR EA Xəbərləri. Ədəbiyyat, dil və incəsənət seriyası. - 1982. - №1. - S. 26 - 33.

64. **Məhsəti “Rübailər”inin müzakirəsi** : [Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında keçirilən şair N. Rəfibəylinin tərcüməsində təqdim olunmuş Məhsəti Gəncəvinin rübailərinin müzakirəsi haqqında] // Ədəbiyyat və incəsənət . - 1976. - 10 yanvar. - S. 2.

65. **Bəqdeli, Q., Yusifov X.** Məhsətinin rübailəri : [XII əsr Azərbaycan şeirinin görkəmli nümayəndəsi Məhsəti Gəncəvi haqqında] // Ədəbiyyat və incəsənət. - 1975. - 27 dekabr. - S. 16.

4.3. DÖVRI MƏTBUATDA ÇAP OLUNMUŞ RESENZİYALAR

66. **Hüseynov, R.** Məhsəti - necə varsa : Monoqrafiya. - B.: Yazıçı. - 1989.
Res: Əliyev K. Hər ulduzun yeri var // Kitablar aləmində. - 1990 . - № 4. - S. 19-20.

67. **Hüseynov, R.** Məhsəti necə varsa : Monoqrafiya. - B.: Yazıçı, 1989.
Res: Məmmədbəyli S. Məhsətinin özü və sözü // Azərbaycan müəllimi. - 1990. - 8 iyun. - S. 3.

68. **Hüseynov, R.** Məhsəti Gəncəvi - özü, sözü, izi. - B.: Nurlan, 2005.
Res: Hüseynoğlu S., R. Hüseynov Məhsəti Gəncəvi- özü, sözü, izi //Ədəbiyyat qəzeti. - 2005. - 22 aprel. - S. 5.

69. **Yusifov, X.** Məhsəti Gəncəvi : Monoqrafiya. - B.: Yazıçı, 1984.
Res.: Səfərli Ə. Rübailərdə yaşayan ömür // Ədəbiyyat və incəsənət. - 1985. - 24 may. - S. 6

V

MƏHSƏTİ GƏNCƏVİYƏ HƏRS EDILMIŞ ƏSƏRLƏR

70. **Dilbazi, Mirvarid Paşa qızı.** Məhsəti : Pyes // Dilbazi M. Seçilmiş əsərləri. - B.: Lider, 2004. - S. 249 - 270.

71. **Kəmalə, A.** Məhsəti : Mənzum pyes. - B.: 2002. – 96 s.

72. **Kəmalə, A.** Məhsəti : Mənzum pyes // Kəmalə A. Sən olmasaydın. - B.: Azərnəşr, 1974. - S. 30-138.

73. **Kəmalə, A.** Məhsətiyə : Şeir // Kəmalə A. O dağlarda gözümlə qaldı. - B.: Yazıçı, 1987. - S. 94 - 95.

74. **Mustafayeva, G.** Məhsəti Gəncəvi : Portret // Güllü Mustafayeva. Azərbaycan SSR əməkdar rəssamı. - B.: İşıq, 1983 - S.14.

75. **Ordubadi, Məmməd Səid.** Qılınc və qələm : Roman 2 c-də. - B.: Şərq - Qərb, 2005. – 760 s. (Əsərdə Məhsəti Gəncəvidən bəhs edilir).

76. **Rübail. Rübailər** : Şeirlər Məhsəti Gəncəviyə həsr olunub // Ədəbiyyat qəzeti. - 2013. - 28 iyun. - S. 8.

77. **İslamzadə, K.** Məhsətinin şairə bacıları və susmayacaq saatlar: [Xalq rəssamı Oqtay Salamzadənin çəkdiyi “Məhsəti Gəncə şairləriylə” əsərinin üzgördüsü (prezidentasiyası) haqqında] // Ədəbiyyat qəzeti. - 2004. - 28 may. - S. 5.

Tərtib edən : **Cəfərova Nazxanım**
Redaktoru : **Həsənova Rəna**